

MAŁE, ACIEŚZY

Place zabaw, boiska, skwery – przybywa ich na wsiach i w małych miasteczkach. Przyzwyczailiśmy się już, a jeszcze kilkanaście lat temu nasze otoczenie było dużo uboższe.

■ PIOTR MARZEC, MARCIN RZOŃCA

Biuro Regionalne Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich ■

Mazowieckie wsie i miasteczka przeżyły, a niektóre jeszcze przeżywają swoisty renesans. Niemały udział w pozytywnych zmianach mieliśmy my sami, nasi sąsiedzi i władze gmin, powiatów i województwa. Korzystamy nie tylko z infrastruktury technicznej – wodociągów, kanalizacji, dróg, ulic i chodników, ale także z coraz większej liczby miejsc rekreacji. Jednym z podstawowych źródeł finansowania tych przemian był i jest Program Rozwoju Obszarów Wiejskich współfinansowany ze środków Unii Europejskiej. To dzięki jego działaniom (odnowa wsi i podejście LEADER) powstały setki obiektów i instalacji, które służą mieszkańcom.

Wyczekiwane strefy sportowo-rekreacyjne

Panią Aldonę Ruzik z czteroletnim synkiem spotykamy w parku w Żelechowie. Jeszcze kilka lat temu miejsce to bardziej odstraszało niż zachęcało do odpoczynku. Zniszczone alejki, zdziczała roślin-

JANINA EWA ORZEŁOWSKA
Wicemarszałek
Województwa
Mazowieckiego

Dotychczas przestrzeń wiejska i wiejsko-miejska na

Mazowszu była uboga w infrastrukturę dla dzieci i młodzieży. W pierwszej kolejności samorządy musiały nadrobić najpilniejsze braki w drogownictwie, wodociągach i kanalizacji. I na nie przeznaczają największe środki, podnosząc komfort życia swoich mieszkańców. Ostatnimi laty jednak obserwuje się stałe doinwestowywanie przestrzeni publicznej, także ze środków europejskich i Samorządu Województwa Mazowieckiego. Powstają nowe place, chodniki, boiska i place zabaw. Parki i mała infrastruktura w postaci ławek czy choćby koszy na śmieci. To czas inwestycji widocznych gołym okiem. Bardzo się cieszę, że w coraz większej liczbie wsi, miast i miasteczek widać efekty troski o najmłodszych. Z nowoczesnych, bezpiecznych i atrakcyjnych placów zabaw możemy być naprawdę dumni.

ność. Aż wreszcie w 2009 r. rozpoczął się proces rewitalizacji. Powstały m.in. ogrodzony plac zabaw i stoliki do gier planszowych wraz z ławkami. – *Miejsc dla dzieciaków ciągle za mało, każde nowe cieszy podwójnie* – mówi pani Aldona.

Podobne odczucia z całą pewnością mają dzisiejsi użytkownicy kolorowej strefy zabawy w Rybieniu Nowym w gminie Wyszaków. Do grudnia 2012 r. w ramach odnowy wsi PROW 2007–2013 powstała fantastyczna strefa kultury, rekreacji i sportu. – *Mieszkańcy chętnie i często korzystają z tego miejsca rodzinnych spotkań, integrując się, odpoczywając i nawiązując kontakty* – mówił po otwarciu obiektów burmistrz Wyszaków Grzegorz Nowosielski.

Także w miejscowości Brody-Parcele w gminie Pomiechówek w ramach PROW powstał kompleks sportowo-rekreacyjny. W projekcie wartym około 700 tys. zł ponad połowę dołożyła Unia Europejska. Powstały dwa place zabaw (dla dzieci małych i starszych) oraz boisko ze sztuczną nawierzchnią. Postawiono również wiaty z ławkami i wyznaczono miejsce do grill-

Rolniczy kwadrans

KSOW na Mazowszu wspiera innowacje na obszarach wiejskich i aktywizuje mieszkańców wsi do podejmowania inicjatyw. Dlatego organizuje wiele szkoleń, warsztatów, wyjazdów studyjnych, targów czy konferencji.

● Jak zostać partnerem KSOW?

Sieć ma charakter otwarty. W każdej

chwili można się stać partnerem KSOW, wystarczy wypełnić arkusz aplikacyjny dostępny na www.ksow.pl. Funkcję jednostki centralnej KSOW pełni od bieżącego roku Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Warszawie. Jednostką regionalną w województwie mazowieckim

jest Biuro Regionalne KSOW utworzone w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego. – *KSOW zmienił się przez 11 lat* – mówi Radosław Rybicki, dyrektor Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich. – *Przez lata wspierał jednostkowe przedsięwzięcia i potrzeby*

zgłaszane na bieżąco. Teraz bazuje na jednorocznych naborach wniosków ogłaszanych przez ministra rolnictwa i rozwoju wsi. Niestety, przybyło także dokumentacji i procedur, które dla partnerów nie zawsze są czytelne i w pełni zrozumiałe. Obserwujemy dużo uzupełnień i korekt na etapie zarówno

Plac, jak ten w Brodach-Parcelach (gmina Pomiechówek) sprzyja rekreacji, a dodatkowo integrują mieszkańców

FOT. ARCH. UWMM

lowania. Całość została zaprojektowana tak, aby poszczególne elementy tworzyły spójną przestrzeń. Obiekt, oddany do użytku w okresie wakacyjnym, zyskał ogromną popularność wśród mieszkańców gminy.

Pierwsze kostki domina

Maluchy z Ostrówka w gminie Łochów z kolei od 2012 r. mogą się cieszyć sześcioma rodzajami huśtawek, dwiema karuzelami, bujakami sprężynowymi i zestawem drabinek łańcuchowych. Wszystko zbudowane w ramach LEADERA. – *Na co dzień nie myślimy o tym, kto i za co to wybudował* – mówi Tomasz Połoczański z Lokalnej Grupy Działania „Forum Powiatu Garwolińskiego” [LGD wdrażają projek-

ty z podejścia LEADER – przyp. red.]. – *Czasem jedynie przypominamy sobie o tym, patrząc na tablice informacyjne. Ale przecież bez wsparcia UE ta nasza lokalna aktywność nie byłaby tak pięknie spuentowana.*

– *Ludzie pukali się w czoło. Mówili, że tego placu nie warto budować, bo zaraz*

zniszczą i zdewastują – mówił na otwarciu nowego placu zabaw w Kośminie (gmina Grójec) sołtys Mirosław Banach. A do dziś nie zniknęła stamtąd nawet śrubka. Plac był swoistą pierwszą kostką domina, chwilę później powstało przy nim m.in. boisko do piłki nożnej ze sztuczną nawierzchnią.

W RAMACH „ODNOWY WSI” I „LEADER” PRZYBYŁO/ZMODERNIZOWANO:

390
obiektów
małej
architek-
tury

730
świeclic
i domów
kultury

250
parków,
terenów
zielonych,
przestrze-
ni pu-
blicznej

176
centrów
wsi

345
placów
zabaw
i obiek-
tów spor-
towych

95
punktów
tury-
stycznych
i stron
interne-
towych

22
obiekty
archi-
tektury
sakralnej

zglaszania wniosków, jak i ich końcowego rozliczania. Procedury nie zależą od samorządu, ale od Jednostki Centralnej i Instytucji Zarządzającej – Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. I choć zostało kilka niekorzystnych zmian – wyjaśnia dyrektor Rybicki – *nadal chcemy być pomocni i wspierać cenne dla wsi i rol-*

nictwa inicjatywy. Jedno przez lata było i jest niezmiennie – KSOW opiera się zarówno na operacjach partnerskich (omawianych już m.in. w styczniowym numerze „Mazowska serca Polski”), jak i własnych – wielu konkursach, wystawach czy publikacjach proponowanych przez Samorząd

Województwa Mazowieckiego. Dlatego wierzymy, że ciągle będą Państwo zainteresowani Krajową Siecią Obszarów Wiejskich, a jej partnerów i beneficjentów będzie przybywać. **● Współpraca z partnerami rozpoczęta**
Do 6 lutego wpłynęło 50 wniosków do

konkursu 2/2018 na wybór operacji do realizacji w bieżącym roku. Łącznie aplikują one na kwotę 1 324 086,01 zł przy limicie finansowym 1 150 000 zł. Wnioski złożyło 29 partnerów. Współpracować z KSOW w tym roku chce 5 lokalnych grup działania i 17 samorządów lub jednostek samorządowych.